

Til: Instituttstyret

Fra: Instituttleder

Sakstype: D sak

Møtesaksnr: 02/24

Møtenr. 2/24

Møtedato: 6.03.24

Notatdato: 28.02.24

Arkivsaksnr.:

Saksbehandler: Jon Vidar Sigurdsson

Forslag til revisjon av stillingsplan for IAKH 2023-27

Bakgrunn

Stillingsplanen for Institutt for arkeologi, konservering og historie (IAKH) for perioden 2023-27 inneholder følgende utlysninger av faste stillinger i løpet av den angitte perioden:

- Én stilling i gjenstandskonservering (2023)
- Én stilling i norsk tidlig nytids historie (1537-1814) (2023)
- Én stilling i norsk 1800-talls historie (2023)
- Én stilling i tidlig 1900-talls historie (2023)
- Én stilling i norsk tidlig nytids historie (2024)
- Én stilling i malerikonservering (2025)

I tillegg er det planlagt utlysninger av tre «skoletøer-stillinger» i løpet av våren 2025.

Stillingen i gjenstandskonservering er forventet å bli besatt fra 1. juli 2024, mens stillingen innen norsk tidlig nytids historie vil bli besatt fra 1. august 2024. Stillingene i norsk 1800-tallshistorie og tidlig 1900-tallshistorie er foreløpig sendt til vurdering av en sakkyndig komité.

Betraktninger

Siden vedtaket av stillingsplanen for 2023-27 har det oppstått tre viktige endringer som krever en revisjon av planen. For det første har professor Noëlle Streeton fått tildelt et ERC Consolidator Grant for prosjektet POLYCHROME. Dette betyr at hun vil være 75% frikjøpt fra sin stilling fra og med 1. oktober 2024, for en periode på fem år. For det andre har professor Tine Frøysaker indikert at hun vil trekke seg fra sin stilling i 2025 og ikke i 2027 som forutsatt i stillingsplanen. For det tredje førstelektor Knut Ivar Austvoll ble ansatt i den utlyste stillingen som førsteamanuensis i

neolitikum til eldre jernalder, som var en del av stillingsplanen for perioden 2018-22. Dermed er det nå bare åtte stillinger i arkeologi. Ifølge stillingsplanene for 2018-22 og 2023-27 skulle det være ni stillinger i arkeologi, fire i konservering og 31 i historie.

Økonomiprognosen for IAKH for perioden 2024-2028 preges av usikkerhet, som kan tilskrives flere forhold. Det hersker betydelig tvil om effektene av det nye finansieringssystemet som prioriterer studiepoengsproduksjon og fullføring av studieprogrammer og doktorgrader. Utviklingen i tildeling av resultatbaserte oppdragsmidler (RBO-midler, både når det gjelder nåværende og framtidige prosjekter) er enda et element av usikkerhet som kan påvirke vår instituttøkonomi. Det er varslet betydelige endringer i ordningen. Dertil kommer en merkbar budsjettreduksjon ca. én million kroner hvert år, som skyldes fjerningen av studieplasser for studenter fra land utenfor EU, EØS og Sveits.

Ytterligere utfordringer er synlige i forhold til de opprinnelige målsettingene i langtidsbudsjettet. Forventningen om å sikre finansiering av to NFR-prosjekter årlig for perioden 2024-28 bør muligens revurderes.¹ Søkerraten til NFR har sunket, i 2021 sendte IAKH 17 søknader, i 2022 sendte vi 15, men kun fire i 2023. Vi antar at vi ikke sender inn mer enn fire til fem søknader i år. Ingen av de syv Marie Curie-søknadene i 2023 ble innvilget støtte.

IAKH sendte inn et rekordhøyt antall ERC-søknader i 2023, hele 14. Til sammenligning ble det sendt tre søknader i 2021 og ni søknader i 2022. Det er håp om at vi vil motta finansiering for én av de 14 sendt i 2023.

Ved inngangen til 2024 hadde instituttet et mindreforbruk på omtrent 18 millioner kroner. Imidlertid viser langtidsbudsjettet for perioden 2024–2028 at fra og med 2026 vil vi trolig begynne å akkumulere merforbruk. Dette var tidligere estimert lenger frem i perioden, med ca. 6 millioner kroner i merforbruk i 2028. Hensyntatt de nylige budsjettreduksjonene, vil det forventede merforbruket sannsynligvis vokse til om lag 12 millioner kroner i 2028. I tillegg vil merforbruket stige ytterligere pga. svikt i inntekter fra NFR og Marie Curie.

Da det nåværende instituttsystemet ble innført i 2005, var tanken å sammenstille store, sterke økonomiske fag/institutter med mindre fag/institutter, under forutsetning av at de større skulle subsidiere driften av de mindre. Diskusjon om størrelsen på fagene ved HF har ikke forekommet etter 2005, delvis fordi sektoren de siste årene har mottatt betydelig med ekstra ressurser. Nå står vi imidlertid ved et veiskille: signalene peker mot nullvekst, det er synkende studenttall, og det forventes at disse vil fortsette å synke i de kommende årene på grunn av mindre årskull.

Etter at stillingsplanen for 2023-2027 ble vedtatt har fakultetet begynt å fokusere på en grundigere analyse av inntekter og utgifter til fagområdene på instituttene. Det innebærer at når instituttbudsjettet skal diskuteres kan vi ikke bare se til det overordnede bildet som tidligere, men

¹ Det utgjør 17,2 millioner kroner i nettobidrag.

vi må også vende blikket mot hvert fagområde individuelt. En slik tilnærming er nødvendig for å fastlegge spesifikke planer og tiltak som kan føre oss gjennom de kommende økonomiske usikkerhetene og utfordringene.

Økonomimodellen som anvendes for fagene ved HF er bygget opp rundt to hovedposter: inntekter og utgifter.

Inntekter:² Fagene ved HF genererer inntekter basert på ulike resultatorienterte parametere, primært fokuserer de på:

- Studiepoengsproduksjon, som reflekterer antall studiepoeng som studenter oppnår gjennom kurs tilbudt av fagene.
- Ferdige kandidater.
- Nettobidrag, som inneholder overhead og frikjøp fra undervisning eller andre oppgaver, minus en eventuell egenandel.
- RBO-midler.

Utgifter: På utgiftssiden innbefatter modellen primære kostnader som:

- Lønn til fast ansatte, inkludert faglig vitenskapelig personale så vel som administrativt personale.
- Generelle driftskostnader, som dekker alt fra daglig operasjonelle utgifter til vedlikehold og investeringer nødvendige for å opprettholde fagområdenes funksjon og kvalitet.

Historie³ antas å gå i balanse i 2024. Fagområdets nettobidrag er estimert til 10,4 millioner kroner, hvorav hoveddelen kommer fra tre prosjekter finansiert av ERC og tre finansiert av NFR. I 2025 forventer vi at nettobidraget vil synke til 8,5 millioner kroner, og videre falle ytterligere til 7,0 millioner kroner i 2026. I perioden 2019-2023 har historiefaget stått for produksjonen av om lag 79% av alle studiepoengene ved IAKH.

Arkeologi⁴ antas å ha et merforbruk på omtrent 3,4 millioner kroner i 2024. Fagområdets nettobidrag, hovedsakelig fra tre prosjekter finansiert av NFR, er estimert til 3,8 millioner kroner for det samme året. I 2025 forventer vi en reduksjon i nettobidraget til 2,8 millioner kroner. Videre forventes en reduksjon i nettobidraget til 1,2 millioner kroner i 2026. Arkeologi har stått for om lag 15% av alle studiepoeng ved IAKH de siste fem årene.

For konservering⁵ forventes det et merforbruk på omkring 3,2 millioner kroner i 2024. For det kommende året, 2024, er det ingen forventede nettobidragsmidler knyttet til konservering.

² Denne modellen, som er under utforming, vil kun sette fokus på de aller viktigste økonomiske elementene, f.eks. vil BOA-midlene neppe bli inkludert. Målet er å lage en enkel modell som vil fange opp 80-90% av inntektene til seksjonen. Utgiftene derimot er det lettere å skaffe seg full oversikt over.

³ 30 stillinger.

⁴ Åtte stillinger.

⁵ Tre og én halv stilling.

Situasjonen endrer seg imidlertid i 2025 grunnet oppstarten av ERC-prosjektet POLYCHROME 1. oktober 2024. ERC-prosjektet vil bidra med nettobidragsmidler på henholdsvis 2,2 millioner kroner i 2025 og 2026. Vi må også påregne ekstra kostnader i forbindelse med dette prosjektet, da plassbehov for nye ni stillinger samt laboratorier må dekkes av instituttet. Konservering har bidratt med rundt 6% av det totale antallet studiepoeng ved IAKH de siste fem årene.

En underliggende forutsetning for dette regnestykket er at instituttet ikke vil motta ytterligere eksterne prosjekter i løpet av perioden 2024-2026. Selv om det synes lite sannsynlig at ingen eksterne prosjekter vil tilfalle instituttet i denne perioden, reflekteres det en bekymring angående usikkerheten i å oppfylle forutsetningene som ligger i langtidsbudsjettet.

Denne bekymringen, kombinert med den generelle økonomiske usikkerheten som instituttet står overfor, indikerer at det kan være klokt å utvise stor forsiktighet i økonomistyringen. Et mulig tiltak er å holde igjen på utlysninger av to stillinger som er planlagt i stillingsplanen.

Ved å utvise en slik forsiktighet kan IAKH opparbeide en økonomisk buffer for å kunne tåle potensielle negative avvik fra budsjettforutsetningene eller uforutsette økonomiske utfordringer i langtidsperioden. Dette kan også gi instituttet bedre rom for å manøvrere og eventuelt justere sine strategiske satsinger i lys av faktiske økonomiske resultater.

Forslag til revideringer i stillingsplanen

Noëlle Streeton sitt 75% frikjøp over de neste fem årene, for å lede POLYCHROME-prosjektet, medfører at en fast stilling innen malerikonservering må lyses ut. Dette bør skje senest i løpet av høsten 2024. Frøysaker vil trolig fratru sin stilling i løpet av 2025. Ved hennes avgang vil det oppstå et behov for en treårig vikar, for den perioden som gjenstår av Streeton sitt frikjøp. Det betyr at når Streeton er tilbake, vil det være fire faste stillinger innen konservering.

Ansettelsesprosessene for stillingene innen norsk historie på 1800-tallet, og norsk historie for perioden 1900-1950, bør gjennomføres som planlagt.

Gitt den nåværende økonomiske usikkerheten, foreslås det at utlysningen av stillingen i arkeologi og stillingen i historie i tidlig nytid utsettes inntil den økonomiske situasjonen for instituttet er mer avklart og forutsigbar.